

■ ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ασλανίδου Σοφία

saslan@otenet.gr

Οικονόμου Ανδρέας

a_oiko@otent.gr

Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.)

Περίληψη

Η παρούσα εργασία αποτελεί τμήμα μεγαλύτερης εμπειρικής έρευνας που επεξεργάστηκε ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία σχετικά με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, τα οποία συγκέντρωσε με ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις νέων ηλικίας 12-18 ετών από δέκα χώρες. Διερευνά σε δείγμα 898 εφήβων, από σχολεία της Θεσσαλονίκης και της Χαλκιδικής, τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούν το διαδίκτυο στο σχολείο. Βασικά συμπεράσματά της είναι ότι ενώ τα σχολεία όλης της χώρας έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο, το διαδίκτυο δεν αποτελεί μέρος της καθημερινότητας στην τάξη. Για το μαθητή το διαδίκτυο είναι διασκέδαση, ψυχαγωγία και χαλάρωση. Σε αυτή την αντίληψη συναινεί και ο εκπαιδευτικός, ο οποίος όταν το χρησιμοποιεί το κάνει για παιχνίδια, ενώ η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δεν χρησιμοποιεί το διαδίκτυο μέσα στη τάξη. Οι μαθητές μαθαίνουν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο από την οικογένεια. Το διαδίκτυο είναι ταυτισμένο με το μάθημα της πληροφορικής και η πρόσβαση γίνεται μόνο από τους υπολογιστές του εργαστηρίου πληροφορικής.

Λέξεις Κλειδιά

Διαδίκτυο, Γυμνάσιο, Λύκειο, ΤΕΕ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το διαδίκτυο, το παγκόσμιο αυτό χωριό, για το οποίο προφητικά μίλησε χρόνια πριν ο Marshall Mc Louhan έχει εξελιχθεί σε παγκόσμιο κοινωνικό φαινόμενο που ξεσηκώνει ενθουσιασμό αλλά και διαμάχες. Όπως η τηλεόραση την δεκαετία του '60, το διαδίκτυο σήμερα προκαλεί αναστατώσεις τόσο στις σχέσεις γονέων – παιδιών και σχολείου – μαθητών όσο και στις κοινωνικές, συναισθηματικές και διαπροσωπικές σχέσεις των νέων. Αναστάτωσε την αγορά καθώς επέβαλε νέα ήθη και νέους κανόνες στο marketing, μέσα σε λίγα χρόνια κατέλαβε σημαντική θέση στην καθημερινότητα εκατομμυρίων ανθρώπων στις χώρες του δυτικού κυρίως κόσμου, με αποτέλεσμα πολλοί να μιλούν για ένα «ψηφιακό big bang». Το διαδίκτυο, χάρη στους φιλικούς στο χρήστη υπολογιστές, έχει εξουδετερώσει τα τεchnοφοβικά αντανakλαστικά των περισσότερων εχθρών του. Επέτρεψε την αναγέννηση ενός ουτοπικού ονείρου, μιας αρμονικής πλανητικής ανθρώπινης κοινότητας, στην οποία ο καθένας στηρίζεται στους άλλους για να τελειοποιήσει τις γνώσεις του και να οξύνει

την ευφυΐα του. Τα νοητά σύνορα μεταξύ του ατομικού και του οικουμενικού, του τοπικού, του εθνικού και του υπερεθνικού άρχισαν να γκρεμίζονται. Νέα ερωτήματα τίθενται: Με ποιον τρόπο η διασύνδεση μ' ένα δίκτυο, ό,τι δηλαδή συνιστά τον ιστό της παγκοσμιοποίησης, αποκτά ένα νόημα για τις διάφορες κοινότητες; Ο φόβος της πολιτισμικής ομογενοποίησης θα προκαλέσει εθνική αναδίπλωση και οπισθοδρόμηση;

Πολλοί πιστεύουν ότι η συνεχιζόμενη αύξηση των πληροφοριών που δεχόμαστε θα φέρει κοινωνική αρμονία. Το διαδίκτυο δίνει την ψευδαίσθηση της δημοκρατίας, μιας δημόσιας αγοράς όπου όλοι και όλα εκτίθενται. Είναι η γρήγορη πληροφορία, σε μια κοινωνία όπου όλα κρίνονται με βάση την ταχύτητα, που όμως κρύβει παγίδες γιατί είναι ακατέργαστη, «αχώνευτη», χωρίς την απόσταση του χρόνου που απαιτεί η γνώση.

Ταυτόχρονα, το διαδίκτυο συμβάλλει στο βάθεμα των ανισοτήτων μεταξύ των πολιτών μιας χώρας αλλά και μεταξύ των κατοίκων ολόκληρου του πλανήτη. Για να γευτεί κανείς τα αγαθά του πρέπει να μπορεί να έχει πρόσβαση σε αυτό. Η έκρηξη του δημιούργησε τους «πληροφοριοπλούσιους» και τους «πληροφοριοφτωχούς». Σε πολλές χώρες η πρόσβαση στο διαδίκτυο είναι προνόμιο των οικονομικά ανώτερων στρωμάτων. Το ιδεώδες μιας «δημοκρατίας της πληροφορίας» θα παραμένει ουτοπία, όσο η μετάδοση της γνώσης θα συνεχίζει να ακολουθεί τους κανονισμούς της πολιτικοοικονομικής εξουσίας.

Το σχολείο για μια ακόμη φορά καλείται να αναλάβει μια νέα εκστρατεία ή ένα νέο ρόλο που στοχεύει στο πέρασμα από την κοινωνία της πληροφορίας στην κοινωνία της γνώσης. Καλείται να δώσει καινούρια εφόδια στο μαθητή για να διακρίνει και να αναγνωρίσει το κίβδηλο από το αληθινό, το σκηνοθετημένο και το ψευδολογικό από το πραγματικό.

ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα έρευνα είναι κομμάτι μιας μεγαλύτερης έρευνας, το MEDIAPPRO, που έγινε με συμμετοχή εννέα Ευρωπαϊκών χωρών και του Καναδά και χρηματοδοτήθηκε από την Ε.Ε. Στόχος της είναι να διερευνήσει τις χρήσεις και τις πρακτικές του διαδικτύου, του κινητού τηλεφώνου και των βιντεοπαιχνιδιών στο σπίτι και στο σχολείο από τους νέους 12-18 ετών. Κι αυτό γιατί οι Νέες Τεχνολογίες αποτελούν την κουλτούρα της νέας γενιάς. Οι κατασκευαστές των Νέων Τεχνολογιών έχουν καταλάβει ότι οι νέοι είναι συνήθως οι πρωτοπόροι και οι μεγάλοι καταναλωτές της τεχνολογίας, και οι επενδύσεις τους απευθύνονται κυρίως σ' αυτούς. Ταυτόχρονα όμως, αυτή η νέα γενιά ζει μαζί με μια γενιά ενηλίκων που έχει τεχνοφοβικά χαρακτηριστικά. Έτσι ενώ η έρευνα πραγματοποιήθηκε με εφήβους, τα συμπεράσματά της απευθύνεται στους ενήλικες (πολιτικούς, επιχειρηματίες, γονείς και δασκάλους), ώστε να αξιοποιήσουν τα πορίσματά της για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη αξιοποίηση της τεχνολογίας. Ένας από τους στόχους της έρευνας είναι να συμβάλλει στη μείωση του πολιτιστικού κενού ανάμεσα σε δύο γενιές και σε δύο κουλτούρες, από τη μια των νέων που καταναλώνουν τα προϊόντα της τεχνολογίας και από την άλλη των γονιών τους που παρατηρούν από απόσταση και του σχολείου που συνήθως έπεται στις εξελίξεις.

Εξαιτίας του όγκου των δεδομένων, επιλέξαμε να παρουσιάσουμε εδώ μόνο ό,τι αφορά τη χρήση του διαδικτύου στο Ελληνικό σχολείο. Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει τις παρακάτω οκτώ ερωτήσεις (όπου χρειάζεται, στο τέλος κάθε ερώτησης σε παρένθεση παρατίθενται οι δυνατές απαντήσεις):

1. Χρησιμοποιώ το Διαδίκτυο (Internet) στο σχολείο ...
 - α. κατά τη διάρκεια των μαθημάτων: (ποτέ, σπάνια, μερικές φορές, συχνά, πολύ συχνά)
 - β. κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων -μεσημεριανό διάλειμμα, μετά τα μαθήματα: (ποτέ, σπάνια, μερικές φορές, συχνά, πολύ συχνά)
2. Χρησιμοποιώ το Διαδίκτυο στο σχολείο ...
 - κυρίως για τις σχολικές μου εργασίες,
 - κυρίως για τις προσωπικές μου δραστηριότητες -παιχνίδια, πληροφορίες για πράγματα που μου αρέσουν, Chat, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, κ.τ.λ.,
 - και για τις σχολικές μου εργασίες και για τις προσωπικές μου δραστηριότητες.
3. Στο σχολείο, οι καθηγητές ή άλλοι από το προσωπικό μου απαγορεύουν...
 - α. να μιλάω στο MSN Messenger: (ναι, όχι, δεν γνωρίζω)
 - β. να μιλάω σε chat room: (ναι, όχι, δεν γνωρίζω)
 - γ. να ανταλλάσσω ηλεκτρονικά μηνύματα: (ναι, όχι, δεν γνωρίζω)
 - δ. να παίζω παιχνίδια online: (ναι, όχι, δεν γνωρίζω)
 - ε. να επισκέπτομαι συγκεκριμένους δικτυακούς τόπους: (ναι, όχι, δεν γνωρίζω)
4. Συζητώ για το Διαδίκτυο στο σχολείο με τους καθηγητές μου ή τους βιβλιοθηκάρχους: (ποτέ, σπάνια, μερικές φορές, συχνά, πολύ συχνά)
5. Υπάρχουν κανόνες ή κωδικός για να χρησιμοποιήσω το Διαδίκτυο στο σχολείο; (ναι, όχι, δεν γνωρίζω)
6. Κατά τη γνώμη σου, οι καθηγητές είναι εξοικειωμένοι με το Διαδίκτυο; (ναι, όχι, δεν γνωρίζω)
7. Στο σχολείο, μας δίνονται συμβουλές για το πώς να χρησιμοποιούμε το Διαδίκτυο με ασφάλεια: (ναι, όχι, δεν γνωρίζω)
8. Κατά τη γνώμη σου, το σχολείο θα έπρεπε ...
 - α. να μας βοηθάει να εντοπίζουμε περισσότερους καλούς δικτυακούς τόπους: (δεν είναι καθόλου σημαντικό, σημαντικό, πολύ σημαντικό, δεν γνωρίζω)
 - β. να μας βοηθάει να συμπεραίνουμε αν οι δικτυακοί τόποι που επισκεπτόμαστε είναι αξιόπιστοι: (δεν είναι καθόλου σημαντικό, σημαντικό, πολύ σημαντικό, δεν γνωρίζω)
 - γ. να μας δίνει καλύτερη πρόσβαση στο διαδίκτυο: (δεν είναι καθόλου σημαντικό, σημαντικό, πολύ σημαντικό, δεν γνωρίζω)
 - δ. να μας διδάσκει πώς να βρισκουμε γρήγορα πληροφορίες στο Διαδίκτυο: (δεν είναι καθόλου σημαντικό, σημαντικό, πολύ σημαντικό, δεν γνωρίζω).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με την έγκριση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου στη διάρκεια του σχολικού έτους 2005-6 και στηρίχθηκε σ' ένα δομημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο περιλάμβανε 63 ερωτήσεις κλειστού τύπου και μία ανοικτού, η λειτουργικότητα του οποίου ελέγχθηκε με δοκιμαστική προκαταρκτική έρευνα. Το ερωτηματολόγιο μοιράστηκε από ερευνητές την ώρα του μαθήματος με την παρουσία του καθηγητή της τάξης, σε 898 μαθητές της περιοχής της Θεσσαλονίκης και της Χαλκιδικής. Από αυτούς τα 465 είναι κορί-

τσια και τα 412 αγόρια. Τα 592 ερωτηματολόγια μοιράστηκαν σε σχολεία της Θεσσαλονίκης (περιοχή Α) και τα 306 σε σχολεία της Χαλκιδικής (περιοχή Β). Επιλέγηκαν σχολεία της Θεσσαλονίκης ως δείγμα μιας αστικής περιοχής με βάση τη γεωγραφική διαίρεση των σχολείων, η οποία παρουσιάζει στη Θεσσαλονίκη και μια κοινωνικοοικονομική καταγραφή. Έτσι επιλέγηκαν σχολεία της Ανατολικής της Δυτικής και του Κέντρου της πόλης. Επιλέξαμε την Χαλκιδική, η οποία έχει τα χαρακτηριστικά μιας ημιαστικής περιοχής που λόγω του τουρισμού παρουσιάζει μια οικονομική ευμάρεια. Το ερωτηματολόγιο ήταν χωρισμένο σε πέντε θεματικές ενότητες:

- ερωτήσεις που αφορούσαν την προσωπική χρήση του διαδικτύου από τον μαθητή,
- ερωτήσεις που αφορούσαν τη χρήση στο σπίτι,
- ερωτήσεις που αφορούσαν τη χρήση στο σχολείο,
- ερωτήσεις που αφορούσαν τη χρήση του κινητού τηλεφώνου και
- ερωτήσεις που αφορούσαν τη χρήση των ηλεκτρονικών παιχνιδιών.

Το δείγμα της παρούσης έρευνας δεν είναι αντιπροσωπευτικό όλης της επικράτειας, προσπαθήσαμε όμως μέσα από τη γεωγραφική διαίρεση, να λάβουμε υπόψη μια ευρεία κοινωνικοοικονομική κατηγορία των νέων. Δεν πρόκειται για μια έρευνα στο σύνολο του πληθυσμού της Ελλάδας, αλλά για μια διερεύνηση πάνω στο ερώτημα της χρήσης του διαδικτύου ανάλογα με την γεωγραφική διαίρεση (Α και Β), το φύλο και την ηλικία, δηλαδή τη βαθμίδα του σχολείου. Η στατιστική επεξεργασία των στοιχείων έγινε με το πρόγραμμα SPSS.

Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου υπήρξαν οδηγός για τη δεύτερη φάση της έρευνας που αφορούσε 24 συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν σε επιλεγμένο αντιπροσωπευτικό δείγμα μαθητών της Θεσσαλονίκης, οι οποίοι επιλέγηκαν από το δείγμα των 898 μαθητών. Χρησιμοποιήσαμε πάλι τα ίδια κριτήρια που χρησιμοποιήσαμε στην ποσοτική έρευνα και πήραμε μαθητές από τις ίδιες περιοχές της πόλης και από τις τάξεις που συμμετείχαν στην ποσοτική έρευνα. Και στην ποιοτική έρευνα ακολουθήσαμε την ίδια θεματική διαίρεση, διότι θέλαμε να εμβαθύνουμε περισσότερο στα θέματα αλλά και να διασταυρώσουμε τις πληροφορίες που μας έδωσαν στην ποσοτική έρευνα. Επιλέγηκαν 12 αγόρια και 12 κορίτσια, 12 μαθητές Λυκείου και 12 Γυμνασίου.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ποσοτική ανάλυση

Από τις συχνότητες των απαντήσεων και τη διασταύρωση των μεταβλητών φύλου, βαθμίδας και περιοχής με τις οκτώ ερωτήσεις προέκυψαν τα εξής:

Από τις απαντήσεις στην ερώτηση αν οι μαθητές χρησιμοποιούν το διαδίκτυο κατά τη διάρκεια του μαθήματος διαπιστώσαμε ότι πολύ λίγοι μαθητές το χρησιμοποιούν μέσα στην τάξη (οι απαντήσεις “συχνά” και “πολύ συχνά” συγκεντρώνουν το 18,7%). Από αυτούς το 19,4% (περιλαμβάνει τις απαντήσεις “συχνά” και “πολύ συχνά”) είναι μαθητές Γυμνασίου, το 15,3% μαθητές Λυκείου και το 26,3% είναι μαθητές ΤΕΕ. Πρέπει να σημειώσουμε ότι το μάθημα της πληροφορικής είναι υποχρεωτικό στο Γυμνάσιο. Το διαδίκτυο είναι ένας προνομιακός τόπος της ώρας της πληροφορικής στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Το ελληνικό σχολείο εκτός από το εργαστήριο της πληροφορικής δεν δια-

θέτει άλλους χώρους (π.χ. βιβλιοθήκες) στους οποίους μπορούν οι μαθητές να έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο. Το 56,5% των μαθητών δεν έχει χρησιμοποιήσει ποτέ το διαδίκτυο τις ελεύθερες ώρες στο σχολείο (π.χ. τις ώρες του διαλείμματος). Τα κορίτσια χρησιμοποιούν περισσότερο το διαδίκτυο στη τάξη από ότι τα αγόρια (22,9% -συχνά και πολύ συχνά- έναντι 13,7%). Το 20% των νέων που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο μέσα στην τάξη κατοικούν στην περιοχή Β και το 18% στην περιοχή Α.

Πώς όμως οι μαθητές χρησιμοποιούν το διαδίκτυο μέσα στην τάξη; Για σχολικές εργασίες το χρησιμοποιεί το 41,7% των μαθητών Γυμνασίου, το 37,1% του Λυκείου και το 25,4% του ΤΕΕ. Για προσωπικές δραστηριότητες -π.χ. παιχνίδια, email, chat- το χρησιμοποιεί το 17% των μαθητών Γυμνασίου, το 19,9% του Λυκείου, και το 32,5% του ΤΕΕ. Δηλαδή, οι μαθητές του Γυμνασίου έχουν ταυτίσει περισσότερο το διαδίκτυο με την εκπαιδευτική διαδικασία. Χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για σχολικές δραστηριότητες το 38,1% των κοριτσιών και το 35,8% των αγοριών. Για προσωπικές δραστηριότητες το χρησιμοποιεί το 15,9% των κοριτσιών και το 25,9% των αγοριών. Τα αγόρια δηλαδή έχουν την τάση να το χρησιμοποιούν περισσότερο για παιχνίδια.

Το διαδίκτυο είναι τόπος απαγορευμένος στο ελληνικό σχολείο. Ορισμένες δραστηριότητες -όπως το να έχουν οι μαθητές αλληλογραφία- δεν επιτρέπονται σε όλες τις βαθμίδες του σχολείου. Στις απαγορεύσεις αυτές δεν υπάρχουν διαφοροποιήσεις ούτε ανάμεσα στις βαθμίδες, ούτε στα δύο φύλα, αλλά ούτε και στις περιοχές Α και Β.

Το 38,2% των μαθητών Γυμνασίου, το 30,1% των μαθητών Λυκείου και το 31,6% των μαθητών ΤΕΕ δεν γνωρίζει ότι υπάρχουν κανόνες στη λειτουργία και τη χρήση του διαδικτύου στο σχολείο. Τα ποσοστά αυτά είναι σημαντικά, διότι δηλώνουν την αδυναμία εφαρμογής μιας εκπαιδευτικής πολιτικής σε ένα νέο μέσο έκφρασης και επικοινωνίας. Τα κορίτσια γνωρίζουν λιγότερο το διαδίκτυο (36,2%) από ότι τα αγόρια (30,5%) και αυτό ίσως να οφείλεται στο ότι τα αγόρια συχνάζουν και σε άλλους χώρους όπου χειρίζονται και μαθαίνουν το διαδίκτυο (π.χ. ίντερνετ καφέ).

Η πλημμυλής διδασκαλία του διαδικτύου στο ελληνικό σχολείο διαφαίνεται από το γεγονός ότι οι μαθητές της έρευνάς μας δε συζητούν με τους καθηγητές τους για το διαδίκτυο (συζητάει μόνο το 8%, συχνά και πολύ συχνά). Πιο συγκεκριμένα, το 9% των μαθητών Γυμνασίου και το 7,65% του Λυκείου και το 14% του ΤΕΕ δηλώνουν ότι συζητούν με τους καθηγητές τους για το διαδίκτυο. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει το κατάλληλο εκπαιδευτικό περιβάλλον που να βοηθά την παιδαγωγική αξιοποίηση του διαδικτύου. Διαφορετικά το διαδίκτυο θα έπρεπε να είναι κοινή αναφορά μαθητών και καθηγητών. Τα κορίτσια φαίνεται να συζητούν περισσότερο από τα αγόρια (10,4% έναντι 5,5%). Θα μπορούσαμε να αποδώσουμε τη διαφορά στο γεγονός ότι τα αγόρια ασχολούνται πιο πολύ με το διαδίκτυο και άρα γνωρίζουν περισσότερα.

Διαφοροποίηση συναντάμε και στις περιοχές. Οι μαθητές στην περιφέρεια φαίνεται ότι αναζητούν περισσότερο τους καθηγητές τους και συζητούν με αυτούς περισσότερο για το διαδίκτυο. Μόνο το 22,4% των μαθητών που συζητούν για το διαδίκτυο με του καθηγητές τους κατοικεί στην περιοχή Α, ενώ το 37,3 στην περιοχή Β. Το σχολείο στην περιφέρεια αποτελεί μια σημαντική αναφορά, μεγαλύτερη από ότι στα αστικά κέντρα.

Μόνο οι μισοί περίπου μαθητές (47,1%, δηλαδή το 48,3% των μαθητών του Γυμνασίου, το 42% του Λυκείου και το 58,8% του ΤΕΕ) πιστεύουν ότι οι καθηγητές τους γνωρίζουν τη χρήση του διαδικτύου. Εξίσου σημαντικό είναι και

το γεγονός ότι το 31,9% των μαθητών Γυμνασίου, το 26,7 του Λυκείου και το 26,3 του ΤΕΕ δηλώνουν άγνοια για τις γνώσεις των καθηγητών τους. Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι πολλοί οι εκπαιδευτικοί που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο στην τάξη. Φαίνεται ότι υπάρχει μια διαφοροποίηση ανάμεσα στις περιοχές. Το 43,8% των μαθητών της περιοχής Α πιστεύει ότι οι καθηγητές γνωρίζουν τη χρήση του διαδικτύου, έναντι του 54% της περιοχής Β, δηλαδή οι μαθητές της περιφέρειας πιστεύουν ότι καθηγητές τους έχουν περισσότερες γνώσεις για το διαδίκτυο.

Τέλος, οι μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου αλλά και τα κορίτσια και τα αγόρια στις περιοχές Α και Β περιμένουν από το σχολείο να τους δώσει περισσότερες γνώσεις και βοήθειες που αφορούν το διαδίκτυο. Υψηλά είναι τα ποσοστά και στις τρεις μεταβλητές των νέων που θα ήθελαν από το σχολείο να τους βοηθά να βρίσκουν καλύτερες (74,2%) και αξιόπιστες ιστοσελίδες (77%), να έχουν καλύτερη πρόσβαση στο διαδίκτυο (80,9%) και να βρίσκουν γρήγορα τις πληροφορίες που αναζητούν (86,8%).

Ποιοτική ανάλυση

Από την ανάλυση των τμημάτων των συνεντεύξεων, τα οποία αφορούν τη σχέση του διαδικτύου με το σχολείο, προκύπτουν τρία θέματα.

1. Οι γνώσεις των μαθητών για το διαδίκτυο. Στην κατηγορία αυτή εξετάζεται αν το σχολείο παίζει ρόλο στη μετάδοση γνώσεων για το διαδίκτυο. Σε όλες τις συνεντεύξεις και οι 24 μαθητές επαναβεβαίωσαν αυτό που και η ποσοτική ανάλυση έδειξε ότι το διαδίκτυο απουσιάζει από την εκπαιδευτική διαδικασία του σχολείου. Πρωταρχικό ρόλο στην εκμάθηση του διαδικτύου παίζει η οικογένεια και ειδικότερα τα μεγαλύτερα αδέρφια, κατόπιν φίλοι και έπεται το σχολείο. Τρεις μόνο μαθητές αναγνωρίζουν στο σχολείο μια πιο βαθεία ενασχόληση με το διαδίκτυο.

Ερ. Ποιος σου έμαθε να το χρησιμοποιείς;

Ευαγγελία, Γ' Λυκείου. Ο αδελφός μου, ο μικρότερος αδελφός μου.

Ξένια, Γ' Γυμνασίου. Έμαθα από την αδελφή μου που πήγαινε φροντιστήριο και μια φορά πήγα και εγώ μαζί της.

Χρήστος, Α' Λυκείου. Πιστεύω ότι το σπίτι και γενικά η οικογένεια σου μαθαίνει τα πιο βασικά. Από εκεί και πέρα το σχολείο σου μαθαίνει αυτά που χρειάζεσαι να προχωρήσεις, άρα είναι μισό.

2. Οι γνώσεις των καθηγητών για το διαδίκτυο. Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει τις απαντήσεις των μαθητών για τις γνώσεις των καθηγητών τους σχετικά με τη χρήση του διαδικτύου. Οι απαντήσεις δεν είναι ξεκάθαρες, διότι οι περισσότεροι απαντούν για τους καθηγητές τις πληροφορικής. Από τους 24 μαθητές οι 6, δηλαδή 25% των μαθητών, δεν γνωρίζουν, αλλά και όσοι απαντούν οι απαντήσεις τους είναι υποθετικές. Αφήνουν να νοηθεί ότι η χρήση του διαδικτύου είναι θέμα ειδικότητας του καθηγητή. Άλλοι προσπαθούν να ερμηνεύσουν τη διδακτική τους συμπεριφορά είτε από λεκτικές αναφορές μέσα στην τάξη είτε από τα εργαλεία που χρησιμοποιούν.

Ερ. Οι καθηγητές σου πιστεύεις ότι γνωρίζουν τη χρήση του διαδικτύου;

Θοδωρής, Γ' Λυκείου. Της πληροφορικής φυσικά, δεν νομίζω οι φιλόλογοι,

κυρίως διότι αρέσκονται σε θέματα θεωρητικά όχι τόσο πρακτικά όπως είναι ο υπολογιστής για μαθηματικούς και φυσικούς.

Αθανασία, Β΄ Γυμνασίου. Κάποιοι ξέρουν και κάποιοι δεν ξέρουν. Λογικά κάποιος που ξέρει θα πει κάτι μέσα στην τάξη σε σχέση με αυτό που ξέρει, θα φέρει ένα παράδειγμα.

Μαρία, Γ΄ Λυκείου. Οι καθηγητές μου πιστεύω ότι κάποιοι ξέρουν, αλλά από ότι έχω ακούσει μερικοί δεν ξέρουν, είναι με τον παλιό τον τρόπο, τη γραφομηχανή ... δεν μπαίνουν στον κόπο να γράψουν στον υπολογιστή.. να το εκτυπώσουν, ενώ στη γραφομηχανή βάζεις το χαρτί το απλό και γράφεις, γιατί μας φέρνουν φωτοτυπίες από γραφομηχανή.

Άννα, Γ΄ Λυκείου. Όχι όλοι, συνήθως μόνο της πληροφορικής. Μερικοί θέλουν να ξέρουν αλλά όχι όλοι ... ίσως δεν τους χρειάστηκε ποτέ το ίντερνετ. Αν δε το ζητάει το επάγγελμα σου, ας πούμε, δεν νομίζω να σου είναι χρήσιμο ... Στην ηλικία μας το χρησιμοποιούμε για διασκέδαση ... Θα μας χρησιμεύσει στο επάγγελμα στο μέλλον, αλλά εφόσον οι καθηγητές ήδη έχουν επάγγελμα δεν του χρησιμεύει. Εκεί δεν νομίζω για διασκέδαση κάποιος μέγας θα μπει στο ίντερνετ.

3. Η χρήση του διαδικτύου μέσα στην τάξη. Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει τις απαντήσεις των μαθητών πάνω στην καθημερινή πρακτική και χρήση του διαδικτύου στην τάξη. Όλοι οι μαθητές της έρευνας απάντησαν ότι το διαδίκτυο μέσα στην τάξη αποτελεί περισσότερο παιχνίδι, είναι ώρα χαλάρωσης και ψυχαγωγίας παρά κομμάτι της διδακτέας ύλης.

Ερ. Στο σχολείο το χρησιμοποιείτε;

Ελένη, Β΄ Γυμνασίου. Στο τέλος της ώρας μπαίνουμε στο ίντερνετ και κοιτάμε εικόνες ... ηθοποιούς, άλλοι μπαίνουν σε ιστοσελίδες με παιχνίδια, με αστεία, τα αγόρια περισσότερο

Χρήστος Α Λυκείου. Όχι. Για παράδειγμα, δεν μπορούμε να μπούμε όπου θέλουμε, ούτε να μιλήσουμε σε chat rooms και έτσι να δούμε στο ίντερνετ διάφορα. Μπορούμε όμως να παίξουμε κανένα παιχνιδάκι που έχει στις ιστοσελίδες ή να δούμε εικόνες στο Google.

Νικολέττα, Β΄ Γυμνασίου. Ναι στην ώρα της πληροφορικής μας αφήνουν να μπούμε στο ίντερνετ να παίξουμε. Τα αγόρια μπαίνουν μέσα στα παγίδια, εμείς, τα κορίτσια, μπαίνουμε περισσότερο στις εικόνες και στα σήριαλ που μας ενδιαφέρουν ... τους πρωταγωνιστές, ας πούμε, εμείς μπαίνουμε στο σήριαλ "ανυπότακτες καρδιές" στην ET1 ... βλέπουμε τις εικόνες των πρωταγωνιστών, μπαίνουμε στα περιοδικά για να μάθουμε για τα ζώδια, για τα διάφορα κουτσομπολιά των διάσημων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως αναφέρθηκε ήδη, στόχος της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει τη χρήση του διαδικτύου στο σχολείο. Από την έρευνα αυτή προέκυψαν τα εξής:

- Παρά το γεγονός ότι τα σχολεία όλης της επικράτειας έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο, το τελευταίο δεν αποτελεί μέρος της καθημερινής σχολικής πρακτικής.

- Για το μαθητή το διαδίκτυο είναι διασκέδαση, ψυχαγωγία και χαλάρωση. Σε αυτό συναινεί και ο εκπαιδευτικός, ο οποίος το χρησιμοποιεί για «παιγνίδι».
- Οι μαθητές μαθαίνουν να πλοηγούνται και να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο πρώτα από το οικογενειακό περιβάλλον, κυρίως από τα μεγαλύτερα αδέρφια. Το σχολείο έπεται σε αυτή τη γνώση.
- Σύμφωνα με τους μαθητές, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δεν χρησιμοποιεί το διαδίκτυο μέσα στην τάξη και δεν γίνεται συχνή αναφορά σε αυτό.
- Η εκπαιδευτική κοινότητα εκφράζει ακόμη την εποχή της «γραφομηχανής» και δεν έχει πεισθεί για την παιδαγωγική αξιοποίηση του διαδικτύου στην τάξη.
- Το διαδίκτυο είναι ταυτισμένο με το μάθημα της πληροφορικής και, κατά συνέπεια, δεν υπάρχει ελευθερία κινήσεων σε μαθητές και καθηγητές.
- Το εργαστήριο πληροφορικής είναι ο μόνος χώρος πρόσβασης στο διαδίκτυο.
- Οι μαθητές αγνοούν βασικούς κανόνες λειτουργίας του διαδικτύου στο σχολείο, πράγμα που σημαίνει ότι δεν το έχουν διδαχθεί.

Έτσι, παραμένει ζητούμενο ο πληροφορικός αλφαριθμητισμός, ο οποίος απουσιάζει από το εκπαιδευτικό σύστημα και ο οποίος θα εξασφάλιζε την ασφαλή πλοήγηση στο διαδίκτυο, τις διαθεματικές προσεγγίσεις στη διδασκαλία, τις συνεργασίες μεταξύ των καθηγητών και τις συνεργασίες τους με εκπαιδευτικούς άλλων χωρών, ώστε τελικά ο εκπαιδευτικός και ο μαθητής να γίνει πολίτες του κόσμου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε την European Commission, η οποία χρηματοδότησε την παρούσα έρευνα, η οποία αποτελεί τμήμα της ευρύτερης έρευνας MEDIAPPRO.